

Nr. 24.

Warszawa

3/15 czerwca 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskiéj Nr. 1574b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Usposobienie pokojowe przybiera wybitną cechę trwałości: w ciągu tygodnia nie widzimy już poruszeń trwożliwych, wstecznych; są tylko małe wahania, w czasach nawet najspokojniejszych nieuniknione: renta francuska trzyma się pomiędzy 70,^{30} a 70,^{80}, — obecnie jest na 70,^{50}, konsole angielskie między 94$^{1}/_{4}$ a 94$^{7}/_{8}$; renta włoska w Paryżu 52,^{90}, kiedy we Florencji na wiadomość o układzie z domem Erlanger podniosła się do 57,^{40}. Opinja publiczna we Włoszech skłonna jest do podwyżki renty choćby nawet do równi,—co mogłoby się ziścić, gdyby Włochy były panem targu pieniężnego; ale zależność od giełdy paryskiéj prąd ten wstrzymuje. Układ o skup 600 miljonów, mających się zrealizować stopniowo z dóbr duchowieństwa, odrzucony przez Rotszilda i Fremy, a zawarty z pp. Erlanger, Fuld i in., bardzo jest zganiony przez p. Forcade w *Semaine Financière*. Powiedziano tam mianowicie: „Wypuszczając nowe tytuły długu, z rękojmją nieruchomą, rząd czy spółka bankierów wytworzy specialny kredyt państwowy niższy od kredytu ogólnego, normalnego—renty włoskiéj. Spółzawodniczenie z sobą tych dwóch form kredytu najniekorzystniéj oddziała na kredyt Włoch w ogóle. Właściwiéj daleko byłoby, nie łącząc z finansami kwestij politycznych i religijnych, ani też używając obcych pośredników, korzystać z kredytu bezpośredniego państwowego, jaki Włochy posiadają na wszystkich targach europejskich; a następnie środków pozyskanych z regulacji dóbr kościelnych użyć na stopniowe umorzenie długu."

Obfitość kapitałów, a zarazem ich bezczynność, spowodowała banki angielski i francuski do zniżenia skupu na 2$^{1}/_{2}$ %. Kombinując tę okoliczność z prądem pokojowym spraw politycznych, można wnosić o bliskiém ożywieniu ruchu finansowego i handlowego, o zwiększeniu portfelu, dotąd utrzymującego się daleko niżéj od cyfry funduszu metalicznego. Zresztą zważyć należy, że wzrost funduszu metalicznego banku francuskiego idzie równolegle ze wzrostem obiegu biletów (obecnie 1.063,^{5}/m. fran.), co znaczy że bilety stopniowo zastępują w obiegu monetę metaliczną. Zniżenie najmniejszéj wysokości biletu do 50 fr. wiele się do tego przyczyniło. Dalsze jeszcze zniżenie, a oprócz tego ustanie wyłączności prawa emisji banku francuskiego, dałyby obiegowi biletów popęd niezmierny, nieobrachowany. Nie słusznie według nas potępiają bilety małéj wysokości jako łatwe do fałszowania; zapobiedz temu jest rzeczą techniki, i wreszcie na duży bilet więcéj dopuścić można usilności i sztuki fałszerza. Potrzeba zaś drobnych biletów zdaje się wynikać z natury rzeczy—z wielkiego odstępu między wartością złota i srebra. Tak np. największa moneta srebrna i najmniejsza złota, 5 franków, są równie niegodne; bilet zatém 5-frankowy ma naturalną przyczynę bytu, jest potrzebą społeczną.

Bank Polski, jak słyszeliśmy, ma założyć trzecią z rzędu filję w Lublinie. Giełda zachowała się biernie: wszystkie prawie wartości pozostały w zeszłotygodniowéj wysokości: tylko wexle zagraniczne oprócz wiedeńskich, obniżyły się blisko o 1%.

na Berlin	2 m.	115,^{9}	—doraźnie	116,^{6}
„ Paryż	„	117,^{7}	„	117,^{2}
„ Londyn	3 m.	116,^{9}	„	117,^{6}
„ Wiedeń	2 m.	95,^{1}	„	95,^{7}

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 1/13 czerwca.

	Stopa %	RÓWNIA (*pari*)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 7 czerw.	Sobota 8	Poniedz. 10 święto	Wtorek 11	Środa 12	Czwar. 13	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500)	4	100	*74,33	.	.	.	.	.	*$74\frac{1}{3}$
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	102	.	.	.	.	.	136
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup.	5	45	51	.	.	.	.	.	$113\frac{1}{3}$
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27	.	.	.	.	.	90
	5	30	34	.	.	.	.	.	$113\frac{1}{3}$
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy)	0	100	52	.	.	.	.	.	52
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	59,75	59,83	.	59,83	59,83	59,83	$59\frac{5}{6}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	$0,14\frac{4}{9}$	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*72	.	.	.	.	.	*72
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	113	113,25	.	113	113,50	113,33	$113\frac{1}{3}$
„ „ z 1866 r.	5	.	106,25	.	.	.	105,75	105,75	$105\frac{3}{4}$
Metaliki (300) lutowe	4	100	100	99,83	.	99,83	99,75	.	$99\frac{3}{4}$
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100	.	.	100	.	.	100
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	76	76	76
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000)	4	100	77,17	77,67	.	77,67	77,67	77,83	$77\frac{5}{6}$
„ „ „ ser. 2	4	100	70,50	70,50	.	70,67	70,67	70,83	$70\frac{5}{6}$
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,90	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	.	.	.	.
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	.	.	.	57,33	.	57,33	$57\frac{1}{3}$
„ „ Teresp. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*86	*86
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	*85	*85
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*113	.	.	.	.	.	*$90\frac{2}{5}$
Obligi „ „ „	$4\frac{1}{2}$	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	108,15	108,60	.	108	$107,77\frac{1}{2}$	107,70	$115\frac{9}{10}$
Gdańsk (100) „	.	92,857	108	108,45	.	107,85	107,55	107,55	$115\frac{4}{5}$
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	*165	.	*$117\frac{1}{7}$
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	.	.	.	7,37	.	.	$116\frac{9}{10}$
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	88,65	.	88,20	87,90	87,45	$116\frac{1}{4}$
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	88,35	.	.	.	.	$95\frac{1}{9}$
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	.	.	.
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,15	.	.	.	6	.	$116\frac{1}{2}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	5,95	.	119
Dukat holenderski	.	3	3,50	.	.	.	3,40	.	$113\frac{1}{3}$
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	1,15	.	115
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	1,10	.	$118\frac{1}{2}$
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn.	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.
bankowa:	6%	7 (10)	$2\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$	4	4	3
giełdowa:	—	7 (9)	$2\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$	4	$3\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4}$

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 4 czerwca	w ciągu tygod. przyb. (+) ub. (—)	w d. 11 czerwca
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz.	1.667.042, 11	+ 124.785, 35½ — 154.025, 22	1.637.802, 24
w Łodzi..	170.623, 91½	+ 9.650, . — 14.051, 66	165.222, 25½
w Włocł.	60.511, 65	+ 2.650, . — 600, .	62.561, 65
„ zagranicznych	412.222, 39	+ 68.135, 11 — 151.901, 29½	328.456, 20½
2. Zaliczenia na papiery publiczne...	1.042.708, 64	+ 37.187, 99 — 27.799, 99	1.052.096, 64
3 „ na zast. towarów a) wełny.	55.443, 04	+ 481, 75 — 5.801, 75	50.123, 04
b) in. tow.	293.068, 94½	+ 594, 31 — 154, 31	293.508, 94½
Łącznie (3)	348.511, 98½	— 4.880, .	343.631, 98½
4. „ „ kosztowności..	619.469, 59	+ 2.684, 20 — 10.546, 12	611.607, 67
5. Otwarte kredyta.....	5.160.664, 42	+ 431.310, 53 — 486.898, 84	5.105.076, 11½
6. Kasa: Monety srebrne............	2.685.212, 26¾	+ 808, 41	2.686.020, 67¾
„ złote............	7.713, 75	.	7.713, 75
Bilety Banku Polskiego.....	754.327, .	+ 10.038, .	764.355, .
„ Kred. Cesarstwa......	1.003.427, .	— 65.746, .	937.681, .
Łącznie (6)	4.450.680, 01¾	— 54.899, 59	4.395.780, 42¾

BILANS BANKU FRANCUSKIEGO,

w d. 30 maja 1867 r.

STAN CZYNNY	franków	STAN BIERNY	franków
Fundusz metaliczny....	832.290871	Bilety w obiegu.........	1.063.561725
Portfel...............	540.149259	Przekazy z term. kilkod..	23.879154
Zaliczenia na złoto i rozm.	80.409192	Rachunki bieżące prywatne......	340.788045
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	85.534700	Rachunki bieżące skarbowe.... .	32.262683
Dług skarbu i inne wart..	157.413908	Kapitał zakładowy......	182.500000
		Zysk do kapit. doliczony .	7.044776
	1.695.797930	Inne bierniki	45.761547
			1.695.797930

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Kwestja pochłonięcia banków prowincjonalnych przez bank hiszpański.** Pod względem banków emisijnych, Hiszpanja zajmuje jedno z pierwszych miejsc w Europie. Nie możemy wprawdzie utrzymywać, że wolność zakładów kredytowych jest tam kompletna, bo któryż kraj może się nią poszczycić? Wszakże obok banku centralnego w Madrycie, nazwanego szumnie bankiem hiszpańskim, były tam i są jeszcze dotąd niezależne zakłady kredytowe w centrach handlowych, które używały przywileju wolnéj emisji na okaziciela. Te banki, zwane prowincjonalnemi, w liczbie dziesięciu, znajdują się w Barcelonie, Maladze, Kadixie, Sevilli, Valladolidzie, Saragossie, Santander, Bilbao, Corogne i Jerez. Wówczas gdy kapitał banku hiszpańskiego wynosi 120.000.000 realów (około 30 miljonów fr.), kapitały połączone 10 banków prowincjonalnych, dochodzą tylko do 88 milj. realów. Zważywszy na utrudzone komunikacje pomię-

dzy temi miastami, po większéj części nadbrzeżnemi, a stolicą, łatwo pojąć jakie przysługi tak handlowi jak i przemysłowi te banki świadczyły. Dziś wszakże kiedy interesa są w zastoju, skutkiem fatalnego przesilenia przez jakie Hiszpanja przechodzi, nic dziwnego że cyfra emisji bardzo się ograniczyła. Okoliczność wszakże ta, nie usprawiedliwia objawiającego się bardzo wybitnie dążenia zmonopolizowania emisji przez zlanie banków prowincjonalnych z madryckim. W zlaniu tém, a raczéj zamianie banków prowincjonalnych na filje banku hiszpańskiego, chcą widzieć środek podniesienia tych banków. Zdanie to zupełnie mylne, wywołało obszerną polemikę pomiędzy czasopismami hiszpańskiemi. Na czele zwolenników wolnéj emisji stoi *Gaceta economista:* w wybornym artykule podpisanym przez Eduardo de Topalda zbija wszelkie argumenta za zmonopolizowaniem emisji stawiane. Przytoczymy w streszczeniu niektóre ważniejsze ustępy:

„Jaki jest powód chylenia się do upadku banków powincjonalnych? Brak tranzakcij i zwichnięcie interesów handlowych. Czy bank hiszpański zamieniając je na swoje filje, zaradzi temu? Banki, których obieg powierczy jest bardzo mały, nie rozszerzą swéj emisji kiedy się zamienią na filje banku hiszpańskiego, gdyż zakłady te, powinny odpowiadać potrzebom miejscowym; tam gdzie nie było tranzakcij, nie będzie i skupu (eskonty). Położenie zatém nietylko się nie polepszy, bank bowiem hiszpański nie posiada talizmanu obudzenia życia w handlu i przemyśle, lecz przeciwnie pogorszy się, gdyż centralna instytucja kredytowa rozrzuci na wszystkie strony swe bilety i kredyt ich zachwieje. Nieporządki wywołane w Madrycie skutkiem strat przy wymianie biletów kredytowych (bilety te nie były wymieniane na żądanie), rosciągną się na cały kraj.”

„Banki wspierają dzielnie handel, ułatwiając mu środki skutecznego załatwiania interesów; lecz gdy te interesa się zachwieją, niepodobna żeby przynosiły zyski. Jestto prawda która się stosuje tak do istniejących dzisiaj zakładów kredytowych w różnych centrach handlowych Hiszpanji, jak i do banku hiszpańskiego, którego wyższości nad inne instytucje dowieść się starają.”

„Oprócz przywileju, który będzie skutkiem zaprowadzenia jedności bankowéj, wynikną stąd inne niedogodności, które powtarzać uważamy za zbyteczne: dosyć jest wspomnieć Włochy z ich kursem przymusowym,— a będziemy mieć wyobrażenie do czego prowadzi zmonopolizowanie emisji.”

„Niechaj ci, którzy życzą sobie zlania się banków prowincjonalnych z bankiem hiszpańskim nie robią sobie iluzji, że ten ostatni, mając jedyny przywilej emisji, będzie mógł prowadzić operacje skupu i udzielać pożyczki na rachunek bieżący we wszystkich centrach handlowych Hiszpanji; jeżeli w handlu i przemyśle okazuje się brak życia, jedność bankowa życia nie przywróci. Przeciwnie, jedność bankowa może pociągnąć za sobą bardzo zgubne w chwili przesilenia skutki. Dla usunięcia wątpliwości w tym względzie, możemy przytoczyć, że w chwilach zwątpienia banki w Santander, Bilbao i inne, wymieniając na żądanie swe bilety, przywróciły wkrótce zaufanie i podniosły kredyt. Czy w taki sposób postępowano w banku hiszpańskim?”

„Dodamy w końcu, że cofnięcie się od wolności bankowéj do jedności czyli do monopolu, jest to samo co wprowadzenie niedorzeczności do ustalonego systemu naukowego; jestto zapoznać najpierwsze zasady ekonomiki; zapoznać że swoboda jest jedynym środkiem do spełnienia zadania które ma przed sobą każda instytucja bankowa.”

Podzielamy w zupełności zdanie pana Topalda, dodając z swéj strony, że zaprowadzenie jedności bankowéj uważamy za klęskę równie wielką, jak wszystkie monopole, które dotąd ciążą nad Hiszpanją.

— **Dostrzeżenia meteorologiczne za rok 1866** z dziennych notowań w postrzegalni astronomicznéj warszawskiéj (wysokość 367,$^{6'}$—szer. jeogr. $52^0 13' 6''$—długość $18^0 41' 37,''_5$).

	Barometr średnio *millimetr.*	Termometr 100⁰ śred. *stopni*	Wilgotność śred. *stopni*	Ilość wody *millimetrów* deszcz	śnieg	Wysokość wody na Wiśle średnia
						stóp'' cali
Styczeń	$751,^{323}$	$0,^{91}$	$86,^{6}$	$14,^{2}$	$9,^{9}$	$2' — 8,^{1''}$
Luty	$746,^{015}$	$0,^{31}$	$92,^{2}$	$32,^{6}$	$27,^{5}$	$4 — 7,^{9}$
Marzec	$744,^{577}$	$1,^{57}$	$91,^{0}$	$38,^{2}$	$32,^{7}$	$5 — 11,^{8}$
Kwiecień	$751,^{008}$	$9,^{095}$	$70,^{7}$	$29,^{2}$	.	$4 — 8,^{2}$
Maj	$749,^{409}$	$11,^{21}$	$69,^{5}$	$45,^{3}$	$0,^{3}$	$3 — 3,^{5}$
Czerwiec	$751,^{252}$	$20,^{79}$	$61,^{83}$	$8,^{0}$	.	$2 — 7,^{6}$
Lipiec	$745,^{701}$	$17,^{2}$	$76,^{75}$	$38,^{6}$	.	$2 — 0,^{82}$
Sierpień	$747,^{458}$	$16,^{77}$	$73,^{42}$	$31,^{7}$	.	4 — 9
Wrzesień	$750,^{973}$	$16,^{64}$	$78,^{00}$	$28,^{3}$	.	$2 — 7,^{63}$
Październik	$757,^{257}$	$5,^{61}$	$83,^{71}$	$2,^{1}$	.	$1 — 8,^{11}$
Listopad	$745,^{619}$	$1,^{69}$	$91,^{9}$	$18,^{8}$	$15,^{4}$	$1 — 8,^{08}$
Grudzień	$748,^{612}$	$1,^{32}$	$98,^{01}$	$13,^{5}$	$22,^{7}$	$3 — 11,^{9}$
Rok	$749,^{107}$	$8,^{5928}$	$81,^{135}$	$300,^{5}$	$108,^{5}$	$3' — 1,^{66''}$

409

W drukarni Gazety Polskiéj. Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.